

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

Кафедра міжнародних відносин та журналістики

Спеціальність: 061 «Журналістика»

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: «Особливості сучасної української журналістики: тенденції та специфіка репортажів»

Студентка IV курсу
Групи Жур-20
Панова Катерина Михайлівна

Науковий керівник:
Момот Неля Миколаївна,
Завідувач кафедри міжнародних
відносин та журналістики

Попередній захист:

(Висновок: «До захисту в Екзаменаційній комісії»)

Завідувач кафедри

Момот Н. М.

(Підпис)

(Прізвище, ініціали)

(Дата)

Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ	
1.1 Сутність та функції журналістики в сучасному українському суспільстві ...	
1.2 Репортаж як ключовий жанр журналістики	
РОЗДІЛ 2	
АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕПОРТАЖІВ	
2.1 Тематичний спектр та проблематика репортажів у провідних українських ЗМІ	
2.2 Жанрово-стилістичні та структурно-композиційні особливості сучасних репортажів в Україні	
2.3 Вплив нових медіа та цифрових технологій на трансформацію репортажу в українській журналістиці	
РОЗДІЛ 3	
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕПОРТАЖУ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ	
3.1 Проблемні аспекти та виклики у створенні якісних репортажів в Україні ...	
3.2 Рекомендації щодо вдосконалення професійних стандартів та перспективи розвитку репортажу	
ВИСНОВКИ	6
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	9

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Телевізійний ринок України стрімко розвивається, постійно з'являються нові телеканали, розвивається власне виробництво. Все це потребує значних кадрових ресурсів, а величезний попит у свою чергу неминуче призводить до зниження рівня кваліфікації телеоператорів, оскільки нові телевізійники «занижують планку», оскільки змушені заповнювати вакантні посади недостатньо досвідченим та професійним персоналом. Зрозуміло, що специфіка системи підготовки кадрів для телебачення зумовлена новими можливостями телевізійної техніки, засобів підготовки та трансляції телевізійних творів. Саме ці показники зумовлюють необхідність розробки нового підходу до професійної підготовки майбутніх телевізійників, зокрема телевізійників, не лише в Україні, а й у всьому світі.

У країнах, які пережили конфлікти та серйозну нестабільність, засоби масової інформації відіграють значну роль у захисті прав людини та демократії, а також відіграють роль у вирішенні конфліктів та зборі та поширенні точної інформації. Традиційна характеристика «хорошого» журналіста полягає в тому, що він дозволяє громадськості приймати розумні рішення. Однак навіть у найкращі часи хороший репортаж є обов'язком. У суспільстві, якому загрожує війна, перед журналістами постає чимало складних викликів. Вони діють в атмосфері страху та побоювань, а також у постійному прагненні конфліктуючих сторін мати контроль над ЗМІ. Однак під час розслідування важлива хороша звітність. Під час конфліктних ситуацій важливість засобів масової інформації в поширенні інформації суспільству в повному обсязі, включно з точною, фактичною та неупередженою інформацією є першочерговою. Правильний метод і підхід до висвітлення конфліктів дозволяє ЗМІ надавати суспільству більш повну, об'єктивну та правдиву інформацію про конфлікти.

Протиріччя навколо розвитку телевізійних новин, кіновиробництва та пов'язаної з ними системи вищої освіти задокументовано в працях З. Алфьорової, Р. Борецького, В. Бугрима, В. Горпенка, В. Гожана, Я. І. Козацького

та ін. Засурський, В. Здоровег, С. Корконосенко. Окремі аспекти функціонування та розвитку професії телерепортера, визначення критеріїв якості його освіти та професійної діяльності описано в публікаціях О. Білоуса, Л. Васильєва, В. Гояна, Д. Еверетта, Н. Зверєва, О. Князева, Н. Темех, І Фень, В. Цвіка, М. Шостак.

Мета дослідження: вивчити тенденції та специфіку репортажів.

Завдання:

- вивчити теоретико-методологічні основи дослідження сучасної української журналістики;
- провести аналіз особливостей та тенденцій розвитку сучасних українських репортажів;
- розглянути шляхи оптимізації та стратегії розвитку репортажу в контексті модернізації української журналістики.

Об'єкт дослідження: журналістський репортаж та його особливості.

Предмет дослідження: тенденції розвитку репортажу в українській журналістиці.

Для досягнення поставленої мети ми використали таку **методологію:** порівняльний аналіз для дослідження впливу світових шкіл, таких як американська та польська, на становлення України, а також опис характеристик художнього репортажу, типологічного прийому репортажу, генетичний метод дослідження походження жанру, функціональний аналіз, структурний аналіз та ілюстративний метод доведення тверджень цитатами з книг, статей, дискусій. Робота також використовує загальні теоретичні та дослідницькі методи, такі як пояснення ситуації, дедукція висновку, індукція теорії та екстраполяція результату. Ці методи використовуються в дослідженні мовно-стилістичних властивостей українського художнього репортажу.

Теоретична та практична цінність. У роботі досліджуються лінгвістичні та стилістичні властивості українських репортажів, це стане в нагоді для майбутніх досліджень які хочуть ідентифікувати ці властивості в характеристиках українських звітів, а також використовувати готові зразки характеристик звітів у навчальних курсах для групового аналізу.

Новизна роботи – проаналізувати сучасний наратив репортажу.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку літератури. Загальний обсяг роботи – 67 сторінок.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз теоретико-методологічних основ дослідження сучасної української журналістики дозволив виявити значущі аспекти розвитку репортажу як жанру в контексті сучасної медіа-реальності. Репортаж, як складова частина журналістської діяльності, постійно еволюціонує під впливом технологічних змін та культурних перетворень.

Аналіз особливостей та тенденцій розвитку сучасних українських репортажів показав їхню різноманітність та динамічність. Вони відрізняються емоційністю, образністю та багатозаровістю викладу, що дозволяє передати атмосферу події та зацікавити аудиторію. Крім того, репортажі стають більш інтерактивними та мультимедійними, а також здатними адаптуватися до різних медіаформатів та платформ.

На основі проведеного аналізу можна визначити шляхи оптимізації та стратегії розвитку репортажу в контексті модернізації української журналістики. Важливою є активна адаптація до цифрових технологій та нових медіа-платформ, забезпечення якості та об'єктивності інформації, а також зміцнення взаємодії з аудиторією через активну присутність у соціальних мережах та інтерактивне спілкування.

Отже, розвиток репортажу як жанру української журналістики вимагає поєднання традиційних принципів журналістської роботи з інноваційними підходами та використанням сучасних технологій. Це дозволить забезпечити якісний та об'єктивний репортажний продукт, який відповідає потребам та очікуванням сучасної аудиторії.

У контексті модернізації української журналістики, стратегії розвитку репортажу можуть також включати підвищення якості професійної підготовки журналістів, зокрема, у сфері використання нових медіа-інструментів та цифрових технологій. Навички мультимедійного журналізму, вміння роботи з відео-, аудіо- та іншими форматами контенту стають все більш важливими для сучасного журналіста.

Крім того, оптимізація репортажу включає в себе вдосконалення процесів збору та перевірки інформації, з метою забезпечення її достовірності та об'єктивності. Важливою є також розробка ефективних стратегій взаємодії з джерелами інформації та партнерами для забезпечення доступу до ексклюзивних матеріалів та ресурсів.

Ще однією ключовою складовою оптимізації репортажу є його контекстуалізація та адаптація до специфіки медіа-платформи та аудиторії. Це означає розробку різноманітних форматів та стилів репортажу з урахуванням особливостей та очікувань цільової аудиторії на різних медіа-каналах.

Отже, стратегії розвитку репортажу в українській журналістиці включають комплексний підхід до модернізації процесів створення та поширення інформації, а також активну адаптацію до нових вимог та тенденцій у сучасному медіа-просторі.

Сучасна українська журналістика переживає значні трансформації, зумовлені динамічним розвитком суспільства та інформаційного простору. Одним із ключових жанрів, що віддзеркалює ці зміни, є репортаж.

Вивчення сучасного українського репортажу потребує комплексного підходу, що ґрунтується на поєднанні теоретичних та методологічних принципів.

Опора на теорії журналістики, зокрема теорію інформації, теорію комунікації, теорію репортажу, теорію публіцистики, для розуміння ролі та функцій репортажу в сучасному українському інформаційному просторі.

Сучасний український репортаж характеризується низкою ключових особливостей та тенденцій розвитку:

- Розширення тематики репортажів, охоплення соціальних, політичних, економічних, культурних, екологічних та інших проблем суспільства.
- Поєднання тексту, фото, відео, аудіо для створення більш динамічних, емоційних та інформативних репортажів.

- Зростання персоніфікації, використання емоційного забарвлення, авторської оцінки, що робить репортажі більш суб'єктивними та цікавими для аудиторії.
- Використання онлайн-платформ, соціальних мереж для публікації та поширення репортажів, що розширює аудиторію та можливості для взаємодії з читачами.

Подальший розвиток українського репортажу потребує вдосконалення методів підготовки журналістів, розширення тематики та жанрових форм репортажів, використання нових технологій та забезпечення редакційної незалежності.

Сучасний український репортаж динамічно розвивається, віддзеркалюючи зміни в суспільстві та інформаційному просторі. Для подальшого розвитку репортажної журналістики в Україні необхідно впровадити комплексні заходи з оптимізації та вдосконалення жанру.

Окрім згаданих методів (контент-аналіз, семіотика, дискурс-аналіз, порівняльне дослідження), рекомендується використовувати такі методи, як інтерв'ю з журналістами, фокус-групи з читачами, аналіз аудиторії, що дозволить отримати більш глибоке розуміння сутності, особливостей та тенденцій розвитку сучасного українського репортажу.

Доцільно розширити теоретичну базу дослідження, включивши до неї теорії гендерних досліджень, постмодернізму, постколоніалізму, що дозволить проаналізувати репортаж з різних ракурсів та виявити нові аспекти його функціонування.

Окрім згаданих джерел (друковані та онлайн-видання, теле- та радіопроекти, соціальні мережі), рекомендується використовувати архівні матеріали, наукові публікації, дослідження зарубіжних вчених, що дозволить розширити контекст дослідження та порівняти розвиток українського репортажу з світовим досвідом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонов А. В., Бзот В. Б., Жилін Є. І. Україно-російський воєнний конфлікт: сутність, передумови та зміст агресії / Харків. ун-т повітряних сил ім. І. Кожедуба, науковий центр Повітряних Сил. URL: <https://informnapalm.org/wp-content/uploads/2014/11/Voyenni-konflikty-novogo-typu4GW>. – СНастына-І.pdf (дата звернення: 27.05.2024).
2. Безпека та солідарність журналістів в Україні 2014 : Посібник для журналістських об'єднань у кризових ситуаціях. 2014. 48 с.
3. Біклер К., Борден А., Чазан Ю., Девіс А., Джукс С., Маклеод Дж., Штролейн А., Салліван С., Вулті Дж., Вест Дж. Звітування заради змін: Посібник для місцевих журналістів у кризових районах. Інститут звітності про війну та мир, Вашингтон, 2004. С. 241-249
4. Бронік, совість і легкі гроші. Хто такі фіксери і як вони допомагають на війні URL: <https://grnt.media/special-project/hto-taki-fiksery-i-yak-vony-dopomogayutna-vijni/> 69 (дата звернення: 27.05.2024).
5. В Миколаєві запрацює хаб «Медіабаза» для підтримки роботи медійників URL: <https://shipovnik.ua/novosti/97495> (дата звернення: 27.05.2024).
6. В ООН підрахували кількість жертв бойових дій на Донбасі за 7 років війни URL: <https://brovary.net.ua/v-oon-pidrakhuvaly-kilkist-zhertv-bojovykh-dij-nadonbasi-za-7-rokiv-vijny/> (дата звернення: 27.05.2024).
7. Випуск Є-НОВИН від 04.05.2022 URL: <https://www.youtube.com/watch?v=noBIe0hVEXQ&t=28s> (дата звернення: 27.05.2024).
8. Війна «гібридна». — в кн.: Політологічний енциклопедичний словник (уклад.: Л. Герасіна, В. Погрібна та ін.; за ред. проф. М. П. Требіна). Харків: вид-во «Право», 2015. С. 816
9. Вони працюють на перемогу! Українські журналісти на інформаційних фронтах російсько-української війни URL:

<https://www.nrada.gov.ua/ukrayinski-zhurnalisty-na-informatsijnyh-frontahrosijsko-ukrayinskoyi-vijny/> (дата звернення: 27.05.2024).

10. Гаврилюк І. Образні мікросистеми в журналістському тексті : специфіка функціонування (автореф. дис. канд. наук із соціал. комунікацій : 27.00.04). Інститут журналістики і масової комунікації Класичного приватного університету. Запоріжжя. 2008. С. 16-21.

11. Галлер М. Репортаж. (За загал. ред. В. Ф. Іванова). Київ : Академія Української преси, Центр Вільної Преси. 2011. С. 23-25.

12. Гончарова Є. День після Дебальцевого. Veni. Vidi. Scripsi. Війна. Життя de facto. (с. 241–258). Київ: Темпора. 2016. С. 241–258.

13. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики. Київ : ВПЦ «Київський університет». 2002. С. 45-48

14. Дайджест подій на Близькому сході. 4 січня 2022 року URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/dajdzhest-podij-na-blyzkomu-shodi-4-sichnya-2022-roku-2/> (дата звернення: 27.05.2024).

15. Де дивитись національний телемарафон єдиних новин #UАразом українською, англійською, російською URL: <https://mkip.gov.ua/news/6951.html> (дата звернення: 27.05.2024).

16. Девід Рендалл із Джеммою Крю - Універсальний журналіст, 6-е видання, 2022. С. 41-57.

17. Джоанна Мак, Сьюзан Еберляйн. Журналістика і травма. Табу подолане? URL: <https://de.ejo-online.eu/ausbildung/trauma-ist-kein-tabu-mehr> (дата звернення: 27.05.2024).

18. Довідник безпеки журналістів : Самоохоронник у гарячих точках та при громадянських заворушеннях / Упор. Клемпуш Ж. Під Ред. Штурхецького С. Рівне, НМПУ, 2007. 82 с.

19. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_199 (дата звернення: 27.05.2024).

20. Дуцик Д. Р. «Мова ворожнечі» в дискурсі українських медіа. Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління. Серія «Соціологія» : зб. наук. пр. Дон. держ. ун-ту упр. / гол. ред. О. С. Поважний та ін. Донецьк : Вид-во Дон ДУУ, 2012. Т. XIII. Вип. 217. С. 112–118.

21. Єдиний новинний марафон в Україні URL: <https://www.prensario.net/37342-United-news-marathon-in-Ukraine.note.aspx> (дата звернення: 27.05.2024).

22. Жадько В. Журналістика та основи редакторської майстерності. Київ: Знання. 2012. С. 17-21.

23. Женевська Конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 р. Конвенцію ратифіковано із застереженнями Указом ПВР УРСР від 03 липня 1954 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_153 (дата звернення: 27.05.2024).

24. Журналіст і травма: як діяти. Поради виконавчого директора Дартівського центру журналістики і травми Брюса Шапіро URL: <https://ms.detector.media/how-to/post/12070/2014-12-10-zhurnalyst-i-trav-mayak-diyati/> (дата звернення: 27.05.2024).

25. Журналісти в зоні АТО. Практичний poradnik URL: <https://ms.detector.media/how-to/post/11543/2014-08-08-zhurnalisty-v-zoni-atopraktychnyy-poradnyk/> (дата звернення: 27.05.2024).

26. Журналісти на війні: нові виклики URL: <https://medialab.online/news/vijnanovi-vyklyky> (дата звернення: 27.05.2024).

27. Журналісти стріляють не кулями / Упорядник О. М. Клубань. К. : Прес-КІТ, 2012. 200 с.

28. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації. посібник рекомендацій для працівників ЗМІ / М. Буроменьський, С. Штурхецький, Е. БІЛЗ та ін. Київ : «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118с.

29. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації : Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К. : «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.

30. Збройні Сили України проводять акредитацію ЗМІ для висвітлення воєнних злочинів росії. URL: <https://www.mil.gov.ua/news/2022/03/04/zbrojni-siliukraini-provodyat-akreditaciyu-zmi-dlya-visvitlennya-voennih-zlochiviv-rosii> (дата звернення: 27.05.2024).

31. Іноземні журналісти в Україні або нічого не знають про національний телемарафон, або не використовують його як джерело інформації в професійних цілях – опитування URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/884060.html> (дата звернення: 27.05.2024).

32. Інтерв'ювання жертв та потерпілих URL: <https://rorypecktrust.org/freelanceresources/ukr-interviewing-victims> (дата звернення: 27.05.2024).

33. Інтерв'ювання жертв та потерпілих. Rory Peck Trust URL: <https://rorypecktrust.org/freelance-resources/ukr-interviewing-victims/> (дата звернення: 27.05.2024).

34. Казанський Д. П'ята війна. Український тиждень. 2014. № 30 (350). С. 26–27.

35. Канали Ахметова вийдуть із виробництва спільного телемарафону 22 липня URL: <https://detector.media/infospace/article/201021/2022-07-15-kanalyakhmetova-vyydut-iz-vyrobnytstva-spilnogo-telemarafonu-22-lypnya-dzherelo/> (дата звернення: 27.05.2024).

36. Кириєнко О. Ю. Цензура в Україні Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2013. С. 448-784.

37. Коли в об'єктиві – катастрофа. Єфрем Лукацький: Це дуже страшна річ – інформаційна війна URL: https://galychyna.if.ua/analytic/__trashed-9/71 (дата звернення: 27.05.2024).

38. Кравчук С. Особливості роботи тележурналіста при висвітленні екстремальних ситуацій (на прикладі інформаційної агенції Reuters). – Київ, 2007.

39. Лівійська пастка для журналістів. Частина перша URL: <https://stv.detector.media/inshe/read/1414/2011-05-19-liviyska-pastka-dlyazhurnalistiv-chastyna-persha/> (дата звернення: 27.05.2024).
40. Май М. Донецькі сутінки. Veni. Vidi. Scripsi. Війна. Життя de facto. Київ: Темпора. 2016. С. 205–241.
41. Мамалига, А. Синтаксис тексту. Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту. Київ: РВЦ «Київський університет». 1998. С. 62–221.
42. Медіаекономіка в час війни – як редакції працюють зараз, і чого чекати в майбутньому URL: <https://sospilnist.org/blog/news/mediaekonomika-v-chasviini-yak-redak/> (дата звернення: 27.05.2024).
43. Міноборони акредитувало в зону бойових дій понад 8,7 тисячі медійників URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3490985-minoboroniakredituvalo-v-zonu-bojovih-dij-ponad-87-tisaci-medijnikiv.html> (дата звернення: 27.05.2024).
44. На Миколаївщині окупанти поранили та пограбували швейцарського журналіста URL: https://lb.ua/news/2022/03/07/508342_mikolaiвшchini_okupanti_porani.html (дата звернення: 27.05.2024).
45. Об'єднаний центр допомоги журналістам. URL: <http://nmpu.org.ua/objednanyj-tsentr-dopomohy-zhurnalistam/> (дата звернення: 27.05.2024).
46. Організований репортаж; Подійний репортаж; Радіорепортаж; Репортаж // Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. С. 161; 229; 300; 315.
47. Особливості роботи українських журналістів у зоні воєнного конфлікту Олександр Войтка. 2009. С. 51-82
48. Особливості розслідувальної журналістики в умовах російсько-української війни. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/56970/1/%D0%94%D0%B8%D0%BF>

%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%BE.pdf (дата звернення: 27.05.2024).

49. Очі війни. URL: <https://theukrainians.org/ochi-vijny/> 72 (дата звернення: 27.05.2024).

50. ПАРЕ поклала відповідальність за збиття літака рейсу MH17 на росію URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3513463-pare-poklala-vidpovidalnist-zazbitta-litaka-rejsu-mn17-na-rosiu.html> (дата звернення: 27.05.2024).

51. Перша в Україні газета — «Kurier Lwowski» URL: <https://cityadm.lviv.ua/portal/history-of-lviv/for-the-first-time-in-lviv/5259-persha-vukraini-hazeta-kurier-lwowski> (дата звернення: 27.05.2024).

52. Поради для журналістів у час війни URL: <https://filter.mkip.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/04/porady-dlya-zhurnalistiv-u-chas-vijny.pdf> (дата звернення: 27.05.2024).

53. Порфімович О. Л. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Конфліктологія» для студентів спеціальності «Журналістика». Київ : СПД Цимбаленко Є. С., 2008. 118 с.

54. Порядок акредитації / Accreditation process. URL: https://kyivcity.gov.ua/dlya_zmi/poryadok_akreditatsi/ (дата звернення: 27.05.2024).

55. Порядок акредитації в зоні АТО. URL: <https://ssu.gov.ua/ua/pages/88> (дата звернення: 27.05.2024).

56. Пушкарчук А. (2016). Поворот праворуч. Veni. Vidi. Scripsi. Війна. Життя de facto. Київ: Темпора. 2016. С. 37–79.

57. Савчук А. Крим. Росія. Назавжди? Veni. Vidi. Scripsi. Війна. Життя de facto. Київ: Темпора. 2016. С. 185–205.

58. Семенченко М. Психологія інтерв'ю: як розмовляти з людьми, що пережили травму. Як викладати журналістику конфлікту. Посібник для викладачів факультетів журналістики /Заг. ред. Дуцик Д.Р., К.: ГО «Український інститут медіа та комунікації», 2019. URL:

<https://www.slideshare.net/UMCI18/conflict-journalism-a4l-small/UMCI18/conflict-journalism-a4l-small> (дата звернення: 27.05.2024).